

Bruksela, 3 lipca 2024 r.
(OR. en)

11601/24

PHYTOSAN 166
VETER 87
AGRI 542

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	11022/24 INIT + COR 1
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie unijnego współfinansowania programów fitosanitarnych i weterynaryjnych oraz nadzwyczajnych środków w tym zakresie

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie unijnego współfinansowania programów fitosanitarnych i weterynaryjnych oraz nadzwyczajnych środków w tym zakresie, w wersji zatwierdzonej przez Radę (ds. Rolnictwa i Rybołówstwa) na jej 4037. posiedzeniu, które odbyło się 24 czerwca 2024 r.

**Konkluzje Rady w sprawie unijnego współfinansowania programów fitosanitarnych
i weterynaryjnych oraz nadzwyczajnych środków w tym zakresie**

1. Program na rzecz jednolitego rynku to instrument finansowy Unii służący wspieraniu działań w państwach członkowskich w celu zapewnienia m.in. wysokiego poziomu zdrowia zwierząt i zdrowia roślin w Unii Europejskiej. W ostatnich latach państwa członkowskie musiały radzić sobie ze znacznie zmniejszoną – w porównaniu z poziomem z poprzednich lat – stopą unijnego współfinansowania przyznawanego w odniesieniu do ich programów weterynaryjnej i fitosanitarnej kontroli i zwalczania chorób. Państwa członkowskie są zdania, że ma to wpływ na możliwości osiągnięcia celów polityki Unii dotyczących wysokiego poziomu zdrowia zwierząt i zdrowia roślin.
2. W tym kontekście prezydencja belgijska postanowiła dokonać oceny wpływu tego zmniejszenia współfinansowania, w powiązaniu z ogólnym wzrostem kosztów w ostatnich latach, bazując na wynikach dwóch kwestionariuszy skierowanych do Grupy Roboczej ds. Zwierząt i Zagadnień Weterynaryjnych (główni lekarze weterynarii) i Grupy Roboczej ds. Roślin i Zdrowia Roślin (główni inspektorzy ds. zdrowia roślin).
3. Projekt konkluzji Rady zamieszczony w załączniku do niniejszej noty opiera się na wynikach tych kwestionariuszy i późniejszych dyskusjach w ramach obu wyżej wymienionych grup roboczych; uzyskał on poparcie wszystkich delegacji na szczeblu grupy roboczej¹.
4. W związku z powyższym Komitet Stałych Przedstawicieli (część I) jest proszony o:
 - a) potwierdzenie porozumienia w sprawie tekstu konkluzji w wersji zamieszczonej w załączniku do niniejszej noty;
 - b) zalecenie, by Rada zatwierdziła konkluzje w wersji zamieszczonej w załączniku do niniejszej noty.

¹ Posiedzenie radców/attaché (rolnictwo – kwestie weterynaryjne i fitosanitarne) 10 czerwca 2024 r., a następnie nieformalne konsultacje (WK 8338/2024).

Konkluzje Rady

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

1. **PODKREŚLAJĄC**, że Unia musi utrzymać wysoki poziom zdrowia zwierząt i zdrowia roślin, ponieważ ma to zasadnicze znaczenie dla zdrowia ludzi, bezpieczeństwa żywnościowego i bezpieczeństwa żywności, różnorodności biologicznej i dobrobytu gospodarczego Unii,
2. **ZAZNACZAJĄC**, że wspieranie zdrowia roślin i zdrowia zwierząt jest kluczowe dla sektora rolnego oraz że efektywne zarządzanie zdrowiem zwierząt i zdrowiem roślin, w tym środki nadzoru i zwalczania chorób, ma podstawowe znaczenie dla bezpieczeństwa importu i rynku wewnętrznego oraz ochrony eksportu,
3. **PODKREŚLAJĄC**, że w związku ze zwiększonym zagrożeniem ze strony agrofagów roślin i chorób zwierząt wynikającym z ruchu pasażerskiego, zmiany klimatu i stale rozwijającego się światowego handlu rośnie ryzyko niekorzystnego wpływu na zdrowie roślin i zdrowie zwierząt,
4. **ZWRACAJĄC UWAGĘ** na to, że zapobieganie możliwym pojawom agrofagów roślin i ogniskom występowania chorób zwierząt oraz ich wczesne wykrywanie ma ogromne znaczenie, ponieważ środki zwalczania chorób wiążą się z wyższymi kosztami, w tym kosztami finansowymi i kosztami związanymi ze skutkami dla zdrowia ludzi, środowiska, ekosystemów, społeczeństwa, a także z negatywnym wpływem na opinię publiczną,
5. **PRZYPOMINAJĄC** o tym, że roczna stopa unijnego współfinansowania w odniesieniu do programów fitosanitarnych i weterynaryjnych oraz nadzwyczajnych środków w tym zakresie na lata 2023–2027 została zmniejszona o 60 %, co było spowodowane przegrupowaniem środków budżetowych przeznaczonych uprzednio na takie programy na działania służące zaradzeniu nieprzewidzianym kryzysom sanitarnym,

6. AKCENTUJĄC, że zmniejszony zakres (kwalifikujące się agrofagi/choroby) i zmniejszona stopa unijnego współfinansowania, wraz z wyższymi kosztami, negatywnie wpłynęły na zdolności służb fitosanitarnych i weterynaryjnych do prowadzenia skutecznego nadzoru umożliwiającego osiągnięcie celu, jakim jest zapewnienie zapobiegania i wczesnego wykrywania,
7. SYGNALIZUJĄC potrzebę zmniejszenia obciążeń administracyjnych wynikających np. z zarządzania otrzymanymi w ramach unijnego współfinansowania dotacjami, i pochłaniających nieproporcjonalnie dużą – a w wyniku zmniejszenia stopy unijnego współfinansowania jeszcze większą – część tej dotacji,
8. ZAZNACZAJĄC, że właściwe organy muszą dysponować wystarczającymi zasobami finansowymi i kadrowymi, by realizować niezbędne zadania, z uwagi na szeroki zakres i złożoność zadań w obszarach zdrowia roślin i zdrowia zwierząt w ramach podejścia „Jedno zdrowie”,

Zdrowie roślin

9. UWYPUKLAJĄC znaczenie rozporządzenia (UE) 2016/2031 w sprawie środków ochronnych przeciwko agrofagom roślin mającego na celu zapobieganie pojawianiu się i rozprzestrzenianiu agrofagów kwarantannowych i nowych agrofagów w UE,
10. ZWRACA UWAGĘ na to, że zapobieganie możliwym pojawom agrofagów roślin oraz ich wczesne wykrywanie ma ogromne znaczenie, w szczególności w przypadku agrofagów priorytetowych, które stanowią najpoważniejsze zagrożenie gospodarcze, środowiskowe i społeczne dla państw UE.
11. ZWRACA TEŻ UWAGĘ na to, że nadzór nad agrofagami kwarantannowymi i zarządzanie ich pojawami są szczególnie trudne i bardzo skomplikowane, ponieważ chodzi tu o ok. 400 agrofagów i grup agrofagów kwarantannowych dla Unii w odniesieniu do wielu gatunków roślin i produktów roślinnych w bardzo różnorodnych środowiskach (las, obszary rolnicze i miejskie).

12. **PODKREŚLA**, że wraz z wdrożeniem nowego systemu ochrony roślin znacznie zwiększyły się zadania i nakład pracy państw członkowskich, w szczególności w związku ze środkami nadzoru i zwalczania.
13. **WSKAZUJE**, że unijne współfinansowanie programów fitosanitarnych i nadzwyczajnych środków w tym zakresie stanowi istotną część tego nowego systemu i Programu na rzecz jednolitego rynku i jest niezbędnym elementem umożliwiającym osiągnięcie celów tego systemu i programu.
14. W tym kontekście **DOCENIA** znaczenie wdrożenia jakościowych i ilościowych kontroli występowania agrofagów roślin, w szczególności w odniesieniu do agrofagów priorytetowych, i **JEST GŁĘBOKO ZANIEPOKOJONA** tym, że wpływ zmniejszenia zakresu i stopy unijnego współfinansowania już jest odczuwalny i może zagrozić celowi wczesnego wykrywania oraz że wypełnianie obowiązków wynikających z bieżącego ustawodawstwa i programów w zakresie zdrowia roślin staje się trudniejsze.
15. **ZAZNACZA**, że wspieranie zdrowia roślin jest również wspieraniem sektora rolnego, jako że przyczynia się do wyeliminowania lub ograniczenia potrzeby zwalczania kolejnych nowych agrofagów lub agrofagów kwarantannowych, a dzięki temu rolnicy mogą lepiej wdrażać zintegrowaną ochronę roślin.

Zdrowie zwierząt

16. **PRZYPOMINA**, że mechanizm współfinansowania programów weterynaryjnych i nadzwyczajnych środków w tym zakresie funkcjonuje od wielu lat i że dowiódł swojej wartości, ponieważ był wykorzystywany do zwalczania szeregu chorób w wielu państwach członkowskich i przyczynił się do poprawy sytuacji w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do wielu innych chorób.
17. **PODKREŚLA**, że utrzymanie wysokiego poziomu zdrowia zwierząt jest jednym z ważnych celów UE, ponieważ jest istotnym czynnikiem mającym wpływ – poprzez zwalczanie chorób odzwierzęcych, poprawę bezpieczeństwa żywności i bezpieczeństwa żywnościowego, a także poprzez mniejsze zapotrzebowanie na leczenie środkami przeciwdrobnoustrojowymi i tym samym mniejsze ryzyko oporności na te środki – na zdrowie ludzi.

18. ZAUWAŻA, że zmniejszenie zakresu i stopy współfinansowania już utrudniło zapewnienie wysokiego poziomu zdrowia zwierząt w niektórych państwach członkowskich, ponieważ spowodowało dodatkowe koszty dla rolników i właściwych organów, zmuszając ich do zmiany priorytetów programów w dziedzinie zdrowia zwierząt; DOSTRZEGA ponadto, że zdolności niektórych państw członkowskich do zapobiegania chorobom innym niż te należące do kategorii A i B i zwalczania tych chorób także zostały nadwerężone.
19. PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI, że wszystkie państwa członkowskie spodziewają się, iż negatywny wpływ na przyszłą sytuację w zakresie zdrowia i dobrostanu zwierząt będzie jeszcze większy.
20. PONOWNIE WYRAŻA zaniepokojenie obecnym nakładem pracy i obciążeniami administracyjnymi dla państw członkowskich.
21. ZDECYDOWANIE PODKREŚLA, że ze względu na ryzyko braku możliwości zapewnienia odpowiedniego finansowania na szczeblu UE i państw członkowskich, wypełnianie zobowiązań wynikających z obecnego ustawodawstwa i programów w zakresie zdrowia zwierząt staje się trudniejsze i PODKREŚLA, że może to doprowadzić do sytuacji, w której poziom zdrowia zwierząt w całej UE nie będzie jednolicie wysoki.

W ZWIĄZKU Z TYM RADA UNII EUROPEJSKIEJ

22. ZWRACA SIĘ do Komisji Europejskiej o rozważenie – z poszanowaniem pułapów określonych w wieloletnich ramach finansowych Unii [...] – takiego poziomu finansowania programów fitosanitarnych i weterynaryjnych i nadzwyczajnych środków w tym zakresie, który byłby współmierny do zasobów niezbędnych do osiągnięcia celów systemu ochrony zdrowia roślin i zdrowia zwierząt,
 - a)
 - b) a jednocześnie zapewniał wystarczającą elastyczność, by uwzględnić sytuacje kryzysowe wynikające z nagłych pojawów agrofagów roślin i ognisk chorób zwierząt;
 - c) i uwzględniał [...] zgłoszony znaczny wzrost kosztów personelu i badań laboratoryjnych.

23. APELUJE DO Komisji Europejskiej o przeanalizowanie sposobów usprawnienia procesu zarządzania objętymi unijnym współfinansowaniem programami fitosanitarnymi i weterynaryjnymi i nadzwyczajnymi środkami w tym zakresie w ramach Programu na rzecz jednolitego rynku (komponent dotyczący łańcucha żywnościowego) i zmniejszenia obciążeń administracyjnych, w szczególności poprzez:
- a) dostosowanie procedury składania wniosków o dotacje w ramach unijnego współfinansowania do pozostałych wymogów w zakresie sprawozdawczości;
 - b) prowadzoną w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi krytyczną weryfikację co do informacji wymaganych do celów procedury składania wniosków o dotacje w ramach unijnego współfinansowania, aby zmniejszyć poziom szczegółowości tych informacji i poprawić ich dostosowanie do praktyk;
 - c) zapewnienie terminowego informowania o zmianach w systemie i o ewentualnych zmianach w budżecie;
 - d) uproszczenie procesu tej części unijnego współfinansowania, np. poprzez zadbanie o to, by portal do składania wniosków był bardziej przyjazny dla użytkowników, oraz poprzez opracowanie kompletnych i łatwo dostępnych wytycznych, mając przy tym na uwadze, że proces ten ma zastosowanie do bezpośrednich dotacji dla państw członkowskich, w przeciwieństwie do umów o udzielenie dotacji przyznawanych konkurującym podmiotom.
24. ZWRACA SIĘ do Komisji Europejskiej i państw członkowskich, by poszukiwały bardziej wydajnych i ukierunkowanych sposobów współpracy między państwami członkowskimi w celu zwiększenia skuteczności środków zapobiegania występowaniu agrofagów roślin i chorób zwierząt, np. poprzez wdrażanie wspólnej polityki szczepień w zakresie zdrowia zwierząt lub poprzez wspieranie współpracy między państwami członkowskimi w zakresie nadzoru w zakresie zdrowia roślin, oraz w celu zwiększenia skuteczności środków służących zwalczaniu agrofagów roślin i chorób zwierząt lub powstrzymywaniu ich rozprzestrzeniania się.